

Lietuvos Respublikos Seimo Valdybai

2022-10-13, Vilnius

Dėl Nacionalinės lošimų ir žaidimų verslo asociacijos pakartotinio raginimo kaip galima greičiau atlikti (pradėti) parlamentinį tyrimą dėl valstybės atsakingų institucijų netinkamo teisinio reguliavimo ir kontrolės lošimų paslaugų (loterijų ir azartinių lošimų) sektoriuje, beveik 250 mln. eurų žalos, padarytos valstybės biudžetui (mokesčių mokėtojams) ir viešajam interesui

Nuo 1994 metų veikianti Nacionalinė lošimų ir žaidimų verslo asociacija (NLŽVA) dar kartą ragina LR Seimą atlikti (pradėti) parlamentinį tyrimą ir įvertinti, kas lėmė viešojo intereso neatitinkančią, sistemingą, nekompetentingą, o gal ir nusikalstamą valstybės politiką lošimų paslaugų (azartinių lošimų ir loterijų) srityje, dėl ko vien per 2015-2022 metus valstybės mokestinėms pajamoms padarytos žalos, įskaitant negautas mokestines pajamas, dydis viršija 250 mln. eurų.

Šių metų balandžio 11 dieną NLŽVA LR Seimo Valdybai pateikė viešais, oficialiais duomenimis paremtus skaičiavimus apie reikšmingus valstybės (mokesčių mokėtojų) finansinius praradimus, tačiau nei Seimo valdyba, nei Biudžeto ir finansų komitetas į tai iki šiol nesureagavo.

Rugpjūčio mėnesį paskelbti naujausi 2022 metų pirmojo pusmečio duomenys apie loterijų ir lošimų bendrovių veiklos finansinius rezultatus atskleidžia tolesnį aiškiai ydingos situacijos neleistiną toleravimą viešųjų finansų praradimo prasme. Todėl NLŽVA į Jus kreipiasi pakartotinai su aukščiau nurodytu prašymu teikdama atnaujintus (naujausius) finansinius duomenis ir skaičiavimus.

Naujausi finansiniai duomenys patvirtina ankstesnius vertinimus:

- **NEGAUTOS VALSTYBĖS BIUDŽETO (MOKESČIŲ MOKĖTOJŲ) PAJAMOS**
Ydingi lošimų ir loterijų mokestiniai ir reguliaciniai sprendimai, kartu, ir jų stoka, lėmė, jog Lietuvos biudžetas (mokesčių mokėtojai) 2015-2022 metais negavo beveik 250 milijonų eurų mokestinių pajamų iš loterijų ir lošimų paslaugų sektoriaus;
- **ĮSIGALĖJO SOCIALIAI PAVOJINGIAUSIOS (DIDŽIAUSIOS RIZIKOS) LOTERIJŲ IR LOŠIMŲ PASLAUGOS**
2011-2015 metais toleravus neteisėtą lažybų organizavimą internetu ir telefonu, 2016 metais įteisinus nuotolinių lošimų organizavimą, o nuo 2019 metų ir nuotolinių loterijų paslaugas, valstybės atsakingos institucijos nepastebi šuoliškos lošimų ir loterijų internete plėtros, dėl kurios pati loterijų ir lošimų paslaugų rinka (tuo pačiu ir vartojimas) išaugo net 2,5 karto nuo 783 mln. eurų 2015 metais iki 1987,7 mln. eurų 2021-aisiais. Dėl to vartotojai skatinami rinktis didžiausios rizikos (socialiai pavojingiausias) neribotų parametru lošimų ir loterijų rūšis. Nepaisant to, atsakingos institucijos slepia akį badančias finansines problemas, atsiradusias dėl ydingo reguliavimo ir atitinkamų institucijų aplaidumo;
- **MANIPULIACINĖ VALSTYBĖS POLITIKA NE VISUOMENĖS NAUDAI**
Reguliuotojai nėra atlikę išsamių tyrimų, tad reguliavimas vykdomas subjektyvių įsivaizdavimų ir socialinio manipuliavimo įrankių pagalba valdoma informacija, o ne objektyvių duomenų pagrindu. Valstybė neturi duomenimis pagrįstos lošimų ir loterijų rinkos reguliavimo vizijos. Reguliaciniai sprendimai dažniausiai yra įtakojami interesų grupių ar politinės konjunktyros, todėl priiminėjami greitai, be išsamios analizės, detalaus klausimų aptarimo. Valstybės ir verslo bendrystė šioje srityje, aptariant visoms pusėms svarbius klausimus, neegzistuoja. Geriausiu atveju diskusija yra imituojama. Būtent todėl valstybė patyrė ir toliau patiria milžiniškus praradimus. Manytina, jog būtent toks neskaidrus ir neišsamus sprendimų priėmimo procedūros modelis pasirinktas neatsitiktinai.

Valstybėje iki šiol nėra politinės valios įvertinti su lošimų ir loterijų veikla susijusių ir už jų veiklą atsakingų institucijų Finansų ministerijos ir Lošimų priežiūros tarnybos valdininkų reikšmingas veiklos klaidas, o gal net sąmoningai vykdomo nusikalstamo aplaidumo, dėl ko valstybė ir visuomenė patyrė milžiniškus praradimus, todėl tokios kontroliuojančios institucijos kaip Konkurencijos taryba, Valstybės kontrolė, teisėsauga nerodo iniciatyvos ir nesiima priemonių, galinčių apginti valstybės ir vartotojų interesus.

Panašioje situacijoje 1950 metais JAV Senate buvo įkurtas specialus parlamentinių tyrimų komitetas (angl. Kefauver committee)¹, kurio atlikto tyrimo išvados leido dekriminalizuoti lošimų paslaugų industriją sunaikinant ją užvaldžiusio organizuoto nusikalstamumo tinklą, apėmusį ir valstybės kontroliuojančias institucijas, taip pat įkurti nepriklausomą ir kolegialią ekspertinę lošimų rinkos reguliavimo ir priežiūros instituciją.

Pagrindiniai faktai, kuriais remiasi aukščiau nurodyti teiginiai, yra trumpai išdėstyti žemiau, o išsami informacija pateikiama šio rašto prieduose:

1. Ydingi lošimų ir loterijų mokesčiai sprendimai lėmė, jog Lietuvos biudžetas (mokesčių mokėtojai) 2015-2022 metais negavo reikšmingų mokesčių pajamų:
 - a. Loterijų rinkoje susiformavo ir daugelį metų veikia faktinis privačių asmenų kontroliuojamas monopolis. Pažangiose valstybėse loterijų veiklos organizavimas yra patikėtas Nacionalinei loterijai, kurią organizuoja arba valstybinė įmonė, arba viešo konkurso pagrindais atrinktas privatus operatorius, kurio reikšminga pajamų dalis yra skirta viešojo intereso sričių poreikiams tenkinti (tokioms kaip sportas, menas, kultūros paveldas etc.), o šios įmonės veiklos sąnaudos ir pelnas yra apribotas įstatymu, užtikrinant tinkamą viešos ir privačios naudos pasiskirstymą didžiąją jos dalį skaidriai ir atskaitingai skiriant viešiesiems interesams. Lietuvoje gi pagrindiniai loterijų veiklos generuojamos naudos gavėjai yra privatūs (o ne vieši) asmenys. Skaičiavimai rodo, jog per 2015-2022 metus visuomenė (mokesčių mokėtojai) negavo iki 207,9 mln. eurų mokesčių pajamų ir paramos. To priežastis – netinkamai (kai nauda telkiama privačių asmenų, o ne valstybės labui) organizuojamos loterijos; **(Priedas Nr.1)**
 - b. Finansų ministerijos valdininkai privačiam loterijų monopoliui reguliariai darė ir toliau daro reguliacines ir mokesčines išimtis (lengvatas) valstybės mokesčių pajamų mažinimo (atsisakymo) sąskaita. Paskutinis pavyzdys – 2021-12-15 LR Vyriausybės nutarimas, kuriuo privatiems loterijų monopolio valdytojams metams atidėjus specialiojo mokesčio didinimo įsigaliojimo laikotarpį mokesčinė našta už 2022 metus nepagrįstai sumažinta net apie 3,2 mln. eurų. Šios sumos neteks valstybės biudžetas ir jo asignavimų gavėjas – Lietuvos sportas. Analogiškas sprendimas buvo priimtas 2019-12-10, kai lošimų mokesčio tarifas atskiroms lošimų rūšims buvo padidintas net 30-50%, o loterijų mokesčiai liko nepakeistais – vėlgi, valstybės biudžeto (mokesčių pajamų negavimo) sąskaita; **(Priedas Nr.2)**
 - c. Dėl išskirtinai mažo mokesčio krūvio ypatingai pelningai veikiantiems nuotolinių lošimų organizatoriams (lyginant su ženkliai didesniais antžeminių lošimų veiklos būtiniaisiais kaštais bei neproporcinga apmokestinimo našta), kas liudija apie neadekvatų viešos ir privačios naudos pasiskirstymą, nuo 2016-01-01 iki 2022-07-01 valstybės biudžeto (mokesčių mokėtojų) pajamų praradimas sudaro apie 9,7 mln.; **(Priedas Nr.3)**

¹ Oficiali ataskaita su priedais skelbiama <https://www.senate.gov/about/powers-procedures/investigations/kefauver.htm>

- d. Lietuvoje viešai neskelbiami lošimų ir loterijų bendrovių veiklos finansiniai duomenys. Tai leidžia nuslėpti faktą, jog dėl ydingo reguliavimo lošimų ir loterijų veiklos pajamos ir perteklinis pelnas (viršpelnis) sugeneruotas nuotolinių lošimų sektoriuje ir sukonzentruotas vos 2-3 bendrovėse, dėl ko susiformavo oligopolinė rinkos struktūra. Tai reiškia, kad konkurencinėje rinkoje įprastas ir Lietuvoje vis dar taikomas fiksuoto visoms lošimų rūšims ir jų pateikimo būdams (nuotoliniai ir antžeminiai) vienodo pajamų tarifo apmokestinimo modelis savo paskirties seniai nebeatlieka. Dėl savalaikio progresinių mokesčio tarifų nenumatymo ir netaikymo nuotolinių lošimų pajamų organizatoriams valstybės biudžetas (mokesčių mokėtojai) per 2016-2022 metus negavo apie 37,5 mln. eurų pajamų vien iš nuotolinių lošimų sektoriaus. Dėl kartais išaugusio nuotolinių lošimų vartojimo vien 2021-2022 metais biudžetas negaus apie 26 mln. eurų. **(Priedas Nr.4)**
- e. Skirtingais vertinimais, beveik trečdaliį Lietuvos paklausos gali tenkinti šešėlinė nuotolinių lošimų ir loterijų pasiūla. Atsakingos valstybės institucijos neskiria šiai problemai pakankamai dėmesio, galima daryti prielaidą, jog dėl to valstybės biudžetas (mokesčių mokėtojai) kasmet netenka ženklių mokesčių pajamų.
2. 2016 metais įteisinusi nuotolinių lošimų organizavimą, o nuo 2019 metų ir nuotolinių loterijų, valstybė ignoruoja lošimų ir loterijų internete ekspansinę plėtrą:
- a. 2015 metais, iki nuotolinių lošimų ir loterijų legalizavimo, bendra suma, išleista vien lošimuose sudarė 709 mln. eurų, o kartu su loterijomis siekė apie 783,5 mln. €, tačiau dėl šuoliškos (ekspansyvos) nuotolinių lošimų plėtros 2016-2021 metų laikotarpiu ši suma nuotolinių lošimų ir dalinai loterijų plėtros sąskaita jau 2021 metais pasiekė 1987,7 mln. €, t.y. loterijose ir lošimuose lošimo, o tai reiškia – vartojimo, mastas (intensyvumas) išaugo pustručio karto (153,7 proc.); **(Priedas Nr.5)**
- b. Toks rezultatas pasiektas dėl itin aktyvaus didžiausios socialinės rizikos lošimų ir loterijų (neribotų statymų) rūšių populiarinimo ir augimo internete. Valstybės institucijos šio proceso ne tik nekontroliuoja, tačiau ir toliau aktyviai remia nuotolinių lošimų ir loterijų organizatorius, sistemingai lengvina jiems veiklos sąlygas. Tuo metu nuosaikių (ribotų) lošimų organizatoriams kasmet priimami vis nauji neproporcingi ribojimai ir veiklos barjerai, nepagrįstai didinami mokesčiai. Tokia valstybės politika faktiškai ir aiškiai proteguoja azartiškiausias lošimų paslaugų rūšis ir šias veiklas vykdančius stambiuosius lošimų organizatorius. Taip veikiant Lietuvoje iš lošimo paslaugų rinkos sąmoningai išstumiami nuosaikūs riboti lošimai, visi smulkūs ir vidutinio verslo (SVV) atstovai, nes jų galimybės dalyvauti rinkoje dėl pastovaus verslo sąlygų sunkinimo yra minimalios ir kasmet vis labiau mažėja;
- c. Valstybės institucijos visiškai ignoruoja faktą, jog antžeminių lošimų atveju vartotojų apsauga vyksta per įstatymu nustatytus ir įtvirtintus lošimo įrenginių pagrindinius parametrus (pavyzdžiui, viename lošime galima didžiausia statymo suma, didžiausias laimėjimas, lošimo ciklo trukmė), kas užtikrina mažesnę azartą ir išlaidavimo riziką per tą patį laiką, skirtingas prieigos galimybes per draudimus ir reikalavimus (amžius, vieta, skatinimas lošti ir kt.), tačiau internete vartotojų apsauga visiškai nediferencijuota – t.y. vartotojas, įėjęs į tinklalapį, kur teikiamos visų lošimo rūšių paslaugos, paliktas laisvai rinktis lošimo paslaugos pavojingumo lygį. 2021 metų ir 2022 metų I pusmečio duomenys iliustruoja, kad, esant tokiam reguliavimui, vartotojas daugeliu atvejų renkasi azartiškiausią, t.y. pavojingiausią (neribotų parametru) lošimo rūšį, dėl ko būtent šių rūšių vartojimas išaugo kartais.
- d. Nuotolinių lošimų augimas tiesiogiai atkartoja indikacijas, jog dėl perteklinės reklamos ir rizikingiausių lošimų populiarinimo, pateikiant jas iš vieno tinklalapio kartu su

nuosaikiomis lošimo rūšimis, šių paslaugų vartojimas ženkliai didėja. Todėl akivaizdu, jog šios paslaugos vartotojai vis aktyviau teikia prašymus neleisti jiems lošti. 2017 metais pradėjęs veikti Apribojusių savo galimybę lošti asmenų registras 2022 metų birželio 30 dieną buvo gavęs daugiau nei 30,1 tūkst. asmenų prašymus. **(Priedas Nr.6)**

- e. Manipuliacijų lygį iliustruoja faktas, jog šis prašymų rodiklis imtinai iki pat 2021 metų buvo aktyviai naudojamas įvairioms teisėkūros iniciatyvoms inicijuoti ir jas paremti (legitimuoti), akcentuojant „smarkiai augantį“ prašymų skaičių, nors 2022 metais LPT specialistai pripažino, kad šis rodiklis iš esmės yra fiktyvus, nes prašymai persidengia, siejami su neveikiančiomis lošimų rūšimis, o sąraše nėra nė vieno (!) asmens, kuriam būtų nustatyta priklausomybės nuo lošimo paslaugų diagnozė. Pačių LPT atstovų teigimu, realus „galiojančių“ prašymų skaičius siekia tik apie 10,9 tūkst.²
 - f. Tokia manipuliavimo praktika tapo įmanoma, kai LPT struktūroje atsirado vieno iš tuometinių lošimų organizatorių („TonyBet“ valdžiusio Antano Guogos) pasiūlyti ir įdarbinti (padengiant darbo sutarčių kaštus) „specialistai“. Jų siūlymai ir tariamai ekspertiniai liudijimai tapdavo ir yra iki šiol teisėkūros iniciatyvų argumentais. Tuo pat metu partijos „Tvarka ir teisingumas“, 2012-2016 metų Seimo kadencijos metu Finansų ministerijoje kuravusios lošimų ir loterijų veiklos priežiūrą ir reguliavimą, atstovų pastangomis tokia praktika palaikyta. Manipuliacines iniciatyvas teikdavo ir/ar aktyviai palaikydavo lošimo paslaugų administravimo patirties visiškai neturintis naujai paskirtas ir iki šiol pareigose tebedirbantis LPT direktorius Virginijus Daukšys, kurio patekimo į LPT, o vėliau ir paskyrimo į vadovus aplinkybės reikalauja dėmesio.
 - g. Ydinga situacija rinkoje pradėjo formuotis dar 2010-2011 metais, kada, apeinant įstatymų pakeitimus, pažeidžiant imperatyvų viešąjį teisinį reguliavimą (įstatymai tuo metu draudė lošimų ir loterijų organizavimą nuotoliniu būdu) trims lažybas organizuojančioms bendrovėms buvo leista (suteikta teisė) priiminėti statymus internetu ir telefonu ir taip suformuoti oligopolinę rinką. Tai padaryta neteisėtai (ką vėliau pripažino ir teismai) Valstybinės lošimų priežiūros komisijos nutarimais tvirtinant lažybų reglamentus. LPT direktorius Virginijus Daukšys tokią „kūrybišką“ teisėkūros praktiką (neteisėtų poįstatyminių teisės aktų proliferavimą) ir toliau taikė, 2016 metais savo vienasmeniais direktoriaus įsakymais, grubiai pažeisdamas imperatyvų viešąjį teisinį reguliavimą ir suteikdamas teisę loterijų organizatoriams organizuoti nuotolinių loterijų veiklą, nepaisant to, kad tokios loterijų organizavimo veiklos tuometinis Loterijų įstatymas nenumatė. Visa tai rodo, jog parlamentinė kontrolė nuo aprašomų iki šių laikų neegzistuoja. **(Priedas Nr.7)**
3. Valstybė neatlieka išsamių lošimų ir loterijų paplitimo tyrimų, todėl reguliavimas vykdomas subjektyvių įsivaizdavimų, o ne objektyvių duomenų pagrindu:
 - a. Nuo 2001 metų, kada legalizuoti azartiniai lošimai ir jau veiklą vykdė loterijos, Lietuvos valstybės institucijos neatliko nė vieno išsamaus moksliskai pagrįsto, socialiai reprezentatyvaus lošimų ir loterijų paplitimo tyrimo, kuriame būtų naudojamos pasaulyje pripažintos metodikos (DSM-IV, DSM-V ir kt.), o savo imtimi būtų reprezentatyvus visos šalies mastu. Neatmestina, jog atsakingų institucijų tarnautojai bei sprendimų priėmėjai taip elgėsi sąmoningai; **(Priedas Nr.8)**

² 2022-05-24 Lošimų priežiūros tarnybos reklamos tekstas portale www.delfi.lt „5-eri metai – tiek sukako apribojusių savo galimybę lošti registruoti“, <https://www.delfi.lt/uzsakomasis-turinys/pt/5-eri-metai-tiek-sukako-apribojusiu-savo-galimybe-losti-registruoti.d?id=90294809>.

- b. Nėra atlikta ir jokių ekonometrinių ir kitokių lošimų ir loterijų rinkos objektyvių mokslinių tyrimų, kurie leistų įvertinti šių laisvalaikio paslaugoms priskiriamų veiklų suminę naudą ir žalą visuomenei. Teisės aktų pakeitimai, kaip taisyklė, inicijuojami pasiremiant vienkartiniais aiškinamaisiais raštais, kuriuose teikiama dalinė, subjektyviai, selektyviai ir tendencingai atrinkta ir nekritiškai vertinama informacija. Jokių kaštų ir naudos analizių nėra atliekama. Teisėkūros procedūros vyksta greitai, siūlymai deramai neišdiskutuojami ir neaptariami. Valstybės ir verslo bendrystė, aptariant abiem pusėm svarbius klausimus, neegzistuoja, geriausiu atveju diskutuoja imituojama. Neabejotina, jog toks modelis pasirinktas sąmoningai, o jo neigiami rezultatai valstybei yra akivaizdūs. Paradoksalu, tačiau akademinė tyrimų srityje Lietuvoje yra apginta mokslinių darbų, kurie dabartinę rinkos padėtį vertina kaip naudingą (socialinę ir ekonominę vertę kuriančią) valstybei. Užsienio valstybėse tokių tyrimų yra apstu³.
- c. Tokių tyrimų (paplitimo ir ekonometrinių) duomenys turėtų būti valstybės politikos pamatas. Tai panaikintų subjektyvias vidurinės grandies valdininkų asmenines preferencijas ir užkirstų galimybę formuotis ir veikti neskaidriai, neefektyviai veikiančiai, o gal net korupcinei sistemai. Šiandien už valstybės politiką atsakingi asmenys tokių tyrimų vengia ar net aktyviai juos sabotuoja, nes tai užkirstų jiems galimybę manipuluoti rinkos duomenimis, atskleistų tai, kad jie nėra tinkamas, objektyvus ir bešališkas kompetencijos centras, kokiu turėtų būti tikrasis loterijų ir lošimų paslaugų rinkos reguliuotojas.
- d. Pažymėtina, kad šių metų birželio 11 dieną Mykolo Romerio universiteto tyrėjų komanda pristatė teštinio probleminio lošimo paplitimo už paskutinių 5 metų laikotarpį (nuo 2017 iki 2022) tyrimo rezultatus. Jie iškalbingai patvirtino, kad situacija nuo 2017 metų, kada daryta pirmasis analogiškas tyrimas, Lietuvoje nepasikeitė, šalis per pastarųjų dešimties metų laikotarpį neviršija ir atitiko daugelio Europos valstybių, turinčių gerą loterijų ir lošimų reguliavimą, statistiką, kai problemų dėl lošimų turi 0,5-0,6% gyventojų. Šis faktas liudija, jog nacionalinė loterijų ir lošimų paslaugų rinka reikšmingų pavojų visuomenės ir gyventojų sveikatai nekelia.
- e. Valstybės įstaigoms neturint objektyvių duomenų, valstybės politiką formuoja specialiuji šios rinkos žinių neturintys, niekam neatskaitingi ir nebaudžiami vidurinės grandies valstybės tarnautojai bei sprendimų priėmėjai. Kaip esminę korupcijos riziką šios problemos pasekmės ne kartą yra įvardinusi ir Specialiuji tyrimų tarnyba.

Vidurinės grandies valstybės tarnautojai Finansų ministerijoje ir Lošimų priežiūros tarnyboje asmeniškai yra atsakingi už milžiniškus vidutiniu laikotarpiu valstybės biudžeto pajamų praradimus, jų sukurtą ir globojamą monopolį loterijų sektoriuje, panašias išsivysčiusias tendencijas nuotoliniuose lošimuose.

Realybė dangstoma subjektyviomis nuomonėmis, nedaromi valstybės ir sabotuojami nepriklausomi situacijos tyrimai. Paradoksalu, tačiau tokią situaciją turinti atskleisti nepriklausoma žiniasklaida yra susaistyta daugybiniais daugiamilijoninės vertės reklaminiais įsipareigojimais (per 2019-2022 metus daugiau nei 107,8 mln. € brutto reklamos pajamų, kuriose didžiąją dalį sudaro tų pačių neleistinai rinką užvaldžiusių ir todėl dominuojančių nuotolinių lošimų bei loterijų rinkos lyderių reklamos lėšos), nes

³ Pavyzdžiui, Douglas M. Walker, Russell S. Sobel, Social and Economic Impacts of Gambling, Published online: 29 June 2016 © Springer International Publishing AG 2016, prieiga internetu: https://www.researchgate.net/publication/304609368_Social_and_Economic_Impacts_of_Gambling.

nuotolinių lošimų ir loterijų rinkodara paremta itin aktyviu ir pertekliniu reklamavimusi pagrindinėse žiniasklaidos priemonėse, dėl ko šios nebeatlieka savo pagrindinės funkcijos (nes yra reikšmingų reklamos pajamų interesų konflikto situacijoje), o valstybė (mokesčių mokėtojai) dėl to jau prarado ir toliau praranda milžiniškas mokesčines pajamas. Tai patvirtina reklamos stebėsenos duomenys (**Priedas Nr.9**).

Tokių valstybės tarnybos atstovų veikimą prieš valstybę ir viešąjį interesą galima įveikti tik aukščiau minėtu JAV Senato Kefauverio komisijos sudarymo ir tyrimo pavyzdžiu inicijuojant ir atliekant specialų parlamentinį tyrimą. Jo metu JAV buvo tiriama, kaip atskiros valstybės įstaigos buvo faktiškai užvaldytos ir vykdė kriminalinių grupuočių užduotis. Lošimo paslaugų verslas faktiškai buvo tapęs kriminalinio pasaulio pinigų plovimo mechanizmu, o taip pat ir didelių menkai apmokestinamų pajamų šaltiniu. Tyrimo išvados leido imtis ypatingų priemonių iš rinkos pašalinant kriminalinio pasaulio veikėjus, verslą perleidžiant skaidriai veikiančioms korporacijoms. Tuo pat metu atskirų šakinių įstaigų priežiūros kompetencija buvo sutelkta į kolegialią rinkos priežiūros instituciją, kas leido užtikrinti priežiūros efektyvumą ir nešališkumą.

Tokio parlamentinio tyrimo Lietuvoje metu turi būti iširta ir įvertinta – žalos (negautų pajamų) valstybės biudžetui (mokesčių mokėtojams) priežastys ir mastas, suformuotos rinkos struktūros prieštaraivimai viešajam interesui ir atsakingo lošimo principams, atskirų valstybės tarnautojų asmeninė atsakomybė už šias pasekmes sukėlusius sprendimus.

Kadangi Lietuvos lošimų ir loterijų rinkos reguliavime ir jos priežiūroje yra gausu ilgamečių sisteminio pobūdžio piktnaudžiavimų, dėl kurių valstybė ir visuomenė patyrė dideles netektis, NLŽVA požiūriu, Seimas nedelsiant turėtų inicijuoti ir atlikti parlamentinį tyrimą ir, jei reikalinga, pasitelkus ir užsienio valstybių ekspertus, objektyviai ir nešališkai įvertinti žalą Lietuvos valstybės, visuomenės bei gyventojų interesams, nustatyti loterijų ir lošimų paslaugų rinkos funkcionavimo problemų priežastis ir jų sprendimų būdus.

Tuo atveju, jei būtų inicijuotas aukščiau pasiūlytas parlamentinis tyrimas, NLŽVA yra pasiruošusi suteikti dalykinę ekspertinę pagalbą tiriant ir vertinant aukščiau nurodytas aplinkybes.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą NLŽVA ragina LR Seimą pradėti parlamentinį tyrimą ir įvertinti, kas lėmė nekompetentingą, o gal ir nusikalstamą valstybės politiką lošimų ir loterijų srityje, dėl kurios vien per 2015-2022 metais patirtos žalos dydis siekia beveik 250 mln. eurų. Pažymėtina, jog nesiimant neatidėliotinių priemonių situacijai kompleksiskai įvertinti ir problemoms spręsti ši žalos suma valstybės biudžetui (mokesčių mokėtojams) tik didės po keliasdešimt milijonų eurų kasmet, o ji neinicijuojant politikai anksčiau ar vėliau turės prisiimti asmeninį atsakomybę už prazūtingas, viešojo intereso požiūriu, pasekmes.

Pagarbiai,

NLŽVA prezidentas

Evaldas Magelinskas

Priedai:

1. 2015-2022 metais Lietuvos valstybės biudžeto negautų mokestinių pajamų ir paramai nesuteiktų lėšų vertinimas – žala dėl loterijų nesukauptų lėšų iki 207,9 mln. €
2. 2022 metais prognozuojamų iš loterijų negautų Lietuvos valstybės biudžeto mokestinių pajamų vertinimas – dėl 2021-12-15 sprendimo valstybės biudžetas praras 3,2 mln. €
3. 2016-2022 m. I pusm. iš nuotolinių lošimų negautų Lietuvos valstybės biudžeto mokestinių pajamų vertinimas – dėl lengvatinio mokesčio nuotoliniams lošimams (palyginus su antžeminiais) prarasta apie 9,7 mln. €
4. Lietuvos valstybės biudžeto negautų mokestinių pajamų vertinimas – žala dėl nuotoliniams lošimams netaikomo progresinio apmokestinimo (priklausomai nuo bendrųjų pajamų dydžio) per 2016-2022 metus sudaro apie 37,5 mln. eurų, o vien per 2021-2022 metus sudarys beveik 26 mln. eurų.
5. Nuotolinių lošimų rinkos dalies augimo duomenys už 2016-2022 I pusmetį.
6. Prašymų neleisti lošti skaičiaus ir nuotolinių lošimų GGR augimo koreliacija 2016-2022 m. ir Higienos instituto duomenys už 2015-2021 metus.
7. 2010-2011 ir vėlesniais metais prasidėjusio faktiškai neteisėto nuotolinių lažybų ir nuotolinių loterijų organizavimo pagrindiniai įvykiai
8. LPT atliktų padėties lošimų ir loterijų rinkoje tyrimų palyginimas
9. Lietuvos reklamos stebėsenos duomenys už 2019-2021 metus

Priedas Nr.1

2015-2022 metais Lietuvos valstybės biudžeto negautų mokesčių pajamų ir paramai nesuteiktų lėšų vertinimas – žala dėl loterijų nesumokėto loterijų mokesčio ir nesuteiktų lėšų paramai iki 207,9 mln. €

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*
Loterijų pajamos	73,5	83,4	91,7	105,1	113,9	106,3	129,1	129,1
Surinkta loterijų mokesčio	3,4	4,1	4,5	5,1	5,6	5,4	6,3	6,3
Labdarai ar paramai skirta suma	5,5	n/d	7,3	8,4	9,1	8,5	10,3	10,3
Bendra suma, kuri atiteko labdarai (paramai) ir mokesčiams	8,9	4,1	11,8	13,5	14,7	13,9	16,6	16,6
Suma, labdarai arba paramai, kuri atitektų viešojo intereso projektams, jei loterijų organizavimas būtų patikėtas nacionalinei loterijai, kuri jiems skirtų 25% savo pajamų	18,4	20,8	22,9	26,3	28,5	26,6	32,3	32,3
Suma, kuri atitektų valstybei mokesčių pajamų forma, jei loterijų organizavimas būtų patikėtas nacionalinei loterijai, kuri mokesčiams skirtų 12% savo pajamų	8,8	10,0	11,0	12,6	13,7	12,8	15,5	15,5
Bendra suma, kuri atitektų labdarai (paramai) ir mokesčiams	27,2	30,9	33,9	38,9	42,1	39,3	47,8	47,8
Skirtumas tarp valstybės/paramos gavėjų gaunamų sumų pagal dabartinį reguliavimą ir taikytinus mokesčius ir siektiną reguliavimą (įteisinus nacionalinę loteriją pagal Jungtinės Karalystės modelį)	18,3	26,8	22,1	25,4	27,4	25,5	31,2	31,2
Bendra nesukaupta suma (už laikotarpį nuo 2015-01-01 iki 2022-12-31) laiku neįteisinus Nacionalinės loterijos pagal Jungtinės Karalystės modelį								207,9

* Atsižvelgiant į 2022 m. I pusmečio duomenis prognozuojama, kad loterijų pajamos 2022 metais išliks 2021 metų lygyje.

Priedas Nr.2

2022 metais prognozuojamų iš loterijų negautų Lietuvos valstybės biudžeto mokestinių pajamų vertinimas – dėl 2021-12-15 LR Vyriausybės sprendimo valstybės biudžetas praras 3,2 mln. €4

Loterijų organizatorių pajamos (2021 m.)	129,1 mln. €
Prognozuojamas pajamų augimas 2021-2022 metais, įvertinus 2022 metų I pusmečio rezultatus	0%
Prognozuojamos loterijų organizatorių pajamos (2022 m.)	129,1 mln. €
Senojo modelio mokestinė našta 2022 m. I pusmečio pajamoms: - 8% nuo pajamų paramai - 5% nuo pajamų specialusis mokestis	5,2 mln. € 3,2 mln. €
Senojo modelio mokestinė našta 2022 m. II pusmečio pajamoms: - 8% nuo pajamų paramai - 5% nuo pajamų specialusis mokestis	5,2 mln. € 3,2 mln. €
Naujojo modelio mokestinė našta 2022 m. II pusmečio pajamoms: - 18% nuo pajamų specialusis mokestis	11,6 mln. €
Naujojo modelio netaikymo išimties loterijų 2022 m. II pusmečio pajamoms kaina valstybės biudžetui	11,6 – 5,2 – 3,2 = 3,2 mln. €

Priedas Nr.3

2016-2022 m. I pusm. iš nuotolinių lošimų negautų Lietuvos valstybės biudžeto mokestinių pajamų vertinimas – dėl lengvatinio mokesčio nuotoliniams lošimams prarasta apie 9,7 mln. €

Žala dėl per neadekvačiai mažo nuotolinių lažybų apmokestinimo

Specialiojo mokesčio tarifas antžeminėms lažyboms 2016-2019 m.	15%
Specialiojo mokesčio tarifas nuotolinėms lažyboms 2016-2019 m.	10%
Suminės nuotolinių lažybų bendrosios pajamos (GGR) 2016-2019 m.	70,9 mln. €
Sumokėta nuotolinių lažybų organizatorių 2016-2019 m. specialiojo mokesčio	7,1 mln. €
Būtų sumokėta nuotolinių lažybų organizatorių 2016-2019 m. specialiojo mokesčio, jeigu būtų taikomas antžeminėms lažyboms taikytas tarifas	10,6 mln. €
Specialiojo mokesčio tarifas antžeminėms lažyboms nuo 2020 m.	18%
Specialiojo mokesčio tarifas nuotolinėms lažyboms nuo 2020 m.	13%
Nuotolinių lažybų bendrosios pajamos (GGR) 2020 m.	26,5 mln. €
Nuotolinių lažybų bendrosios pajamos (GGR) 2021 m.	34,3 mln. €
Prognozuojamos lažybų veiklos pajamų augimas 2021-2022 metais, remiantis 2022 metų I pusmečio duomenimis	0%
Prognozuojamas nuotolinių lažybų bendrosios pajamos (GGR) 2022 m. I pusm.	17,2 mln. €
Prognozuojamas bendras nuotolinių lažybų bendrosios pajamos (GGR) 2020-2022 m. I pusm.	78,0 mln. €
Prognozuojama nuotolinių lažybų organizatorių 2020-2022 m. I pusm. specialiojo mokesčio suma	10,1 mln. €
Prognozuojama nuotolinių lažybų organizatorių 2020-2022 m. I pusm. specialiojo mokesčio suma, jeigu būtų taikomas antžeminėms lažyboms taikytas tarifas	14,0 mln. €
Žala valstybės biudžetui 2016-2019 m.	3,5 mln. €
Prognozuojama žala valstybės biudžetui 2020-2022 m. I pusm.	3,9 mln. €
Bendra mokestinių lengvatų nuotolinių lažybų organizatoriams žala valstybės biudžetui 2016-2022 m. I pusm.	$(10,6 - 7,1) + (14,0 - 10,1)$ = 7,4 mln. €

Žala dėl per neadekvačiai mažo nuotolinių stalo lošimų apmokestinimo

Metai	Galiojantis tarifas nuotoliniams lošimams	Faktinis % tarifas antžeminiams įrenginiams	Nuotolinių stalų GGR	Nuotoliniuose lošimuose mažiau surinkta mokesčių
2016	10%	14,45%	268 053	-11 940
2017	10%	12,56%	333 169	-8 527
2018	10%	12,63%	371 208	-9 776
2019	10%	12,37%	420 978	-9 987
2020	13%	11,94%	1 912 007	20 204
2021	13%	13,64%	5 847 511	-37 436
2022 I pusr.	13%	13,64%	2 923 756	-18 718
			VISO:	-76 183 €

NB! Faktinis tarifas antžeminiams įrenginiams skaičiuojamas imant LPT pateiktą įrenginių skaičių ir taikant jiems fiksuotą mokesį už įrenginį. Gautą mokesčio sumą padalinant iš atitinkamo laikotarpio GGR.

Žala dėl per neadekvačiai mažo nuotolinių A kategorijos lošimų apmokestinimo

Metai	Galiojantis tarifas nuotoliniams lošimams	Faktinis % tarifas antžeminiams įrenginiams	Nuotolinių įrenginių GGR	Nuotoliniuose lošimuose mažiau surinkta mokesčių
2016	10%	16,54%	1 214 627	-79 399
2017	10%	15,42%	5 861 084	-317 447
2018	10%	15,78%	8 763 025	-506 698
2019	10%	14,54%	15 290 519	-694 285
2020	13%	12,19%	29 948 917	243 610
2021	13%	13,62%	59 648 676	-368 761
2022 I pusr.	13%	13,62%	29 824 338	-184 380
			VISO:	-1 907 362 €

NB! Faktinis tarifas antžeminiams įrenginiams skaičiuojamas imant LPT pateiktą įrenginių skaičių ir taikant jiems fiksuotą mokesį už įrenginį. Gautą mokesčio sumą padalinant iš atitinkamo laikotarpio GGR.

Žala dėl per neadekvačiai mažo nuotolinių B lošimų apmokestinimo

Metai	Galiojantis tarifas nuotoliniams lošimams	Faktinis % tarifas antžeminiams įrenginiams	Nuotolinių įrenginių GGR	Nuotoliniuose lošimuose mažiau surinkta mokesčių
2016	10%	11,86%	165 335	-3 077
2017	10%	11,23%	716 684	-8 798
2018	10%	11,99%	619 534	-12 348
2019	10%	12,05%	839 399	-17 204
2020	13%	14,96%	1 237 328	-24 253
2021	13%	20,39%	2 411 129	-178 094
2022 I pusr.	13%	20,39%	1 205 565	-89 091
			VISO:	-332 865 €

NB! Faktinis tarifas antžeminiams įrenginiams skaičiuojamas imant LPT pateiktą įrenginių skaičių ir taikant jiems fiksuotą mokesį už įrenginį. Gautą mokesčio sumą padalinant iš atitinkamo laikotarpio GGR.

Bendra žala valstybės biudžetui:

- Dėl per neadekvačiai mažo nuotolinių lažybų apmokestinimo – apie 7,4 mln. €
- Dėl per neadekvačiai mažo nuotolinių stalo lošimų apmokestinimo – apie 0,08 mln. €
- Dėl per neadekvačiai mažo nuotolinių A kategorijos lošimų apmokestinimo – apie 1,9 mln. €
- Dėl per neadekvačiai mažo nuotolinių B kategorijos lošimų apmokestinimo – apie 0,33 mln. €

Todėl suminė lengvatinio nuotolinių lošimų apmokestinimo žala valstybės biudžetui 2016-2022 m. I pusr. sudaro **apie 9,7 mln. €**.

Priedas Nr.4

Lietuvos valstybės biudžeto negautų mokestinių pajamų vertinimas – žala dėl nuotoliniams lošimams netaikomo progresinio apmokestinimo (priklausomai nuo bendrųjų pajamų dydžio) per 2016-2022 metus sudaro apie 37,5 mln. eurų, o vien per 2021-2022 metus beveik 26 mln. eurų.

Lošimų priežiūros tarnyba 2022-02-09 nuasmenintai paskelbė, jog pagal preliminarius duomenis 2021 metais bendras vien tik lošimus organizuojančių bendrovių grynasis pelnas siekė 40,1 mln. eurų. Loterijų atveju analogiško rodiklio LPT sąmoningai nepaskelbė. Įvertinus, kad loterijų organizatorių bendrosios pajamos (GGR) išaugo 22,4%, o loterijų rinką faktiškai monopolizavusių dviejų susijusių bendrovių pajamos ir pelnas 2021 metais sudarė daugiau nei 99% loterijų rinkos pajamų ir joje gauto pelno, todėl darytina išvada, jog ir šiame sektoriuje dvi bendrovės turėjo viršpelnį.

Metai	Nuotolinių lošimų organizatorių bendrosios pajamos (GGR), mln. €	Spėjama trijų rinkos lyderių dalis	Spėjamos trijų rinkos lyderių bendrosios pajamos (GGR), mln. €
2016	15,5	95%	14,7
2017	21,8	95%	20,7
2018	28,0	95%	26,6
2019	40,5	90%	36,5
2020	59,6	90%	53,6
2021	102,2	85%	86,9
2022*	54,9*2 = 109,8	85%	93,3

* daroma prielaida, kad I pusmečio rezultatas dvigubės

Siekiant objektyvios, efektyviai veikiančios mokestinės sistemos, kuri valstybei užtikrintų didesnę grąžą, siūlytina žemiau pateikta progresinio mokesčio schema. Ji remiasi siekiu fiksuoti kontroliuojamos komercinės veiklos – lošimo paslaugų – pelno maržą 14-20 proc. ribose (atitinkamai didžiausią ir mažiausią rinkos dalį užimantiems dalyviams):

- kai nuotolinių lošimų GGR >60 mln. eurų – 50% mokestis;
- kai nuotolinių lošimų GGR >50 mln. eurų – 45% mokestis;
- kai nuotolinių lošimų GGR >40 mln. eurų – 40% mokestis;
- kai nuotolinių lošimų GGR >20 mln. eurų – 30% mokestis;
- mažesniems nuotolinių lošimų GGR organizatoriams (<20 mln. eurų) – 20% mokestis.

Ekspertiniu vertinimu skaičiavimams daroma prielaida, kad trijų lyderių dalys rinkoje yra pasidalinusios santykiu 50-20-15 proc.

Metai	Trijų rinkos lyderių bendrosios pajamos (GGR), mln. €	Taikytas mokesčio tarifas	Surinkta mokesčio, mln. €	Progresinis mokesčio tarifas	Būtų surinkta mokesčio, mln. €	Žala valstybės biudžetui, mln. €
2016	7,35	10%	0,735	20%	1,47	0,735
	2,94	10%	0,294	20%	0,588	0,294
	2,205	10%	0,2205	20%	0,441	0,2205
2017	10,35	10%	1,035	20%	2,07	1,035
	4,14	10%	0,414	20%	0,828	0,414
	3,105	10%	0,3105	20%	0,621	0,3105
2018	13,3	10%	1,33	20%	2,66	1,33
	5,32	10%	0,532	20%	1,064	0,532
	3,99	10%	0,399	20%	0,798	0,399
2019	18,25	10%	1,825	20%	3,65	1,825
	7,3	10%	0,73	20%	1,46	0,73
	5,475	10%	0,5475	20%	1,095	0,5475
2020	26,8	13%	3,484	20%	5,36	1,876
	10,72	13%	1,3936	20%	2,144	0,7504
	8,04	13%	1,0452	20%	1,608	0,5628
2021	43,45	13%	5,6485	40%	17,38	11,7315
	17,38	13%	2,2594	20%	3,476	1,2166
	13,035	13%	1,69455	20%	2,607	0,91245
2022*	46,65	13% / 20%	7,69725	40%	18,66	10,96275
	18,66	13% / 20%	3,0789	20%	3,732	0,6531
	13,995	13% / 20%	2,309175	20%	2,799	0,489825
Viso 2016-2022:	282,5		37,9		74,5	37,5

* daroma prielaida, kad I pusmečio rezultatas dvigubės

Bendra žala iš trijų rinkos lyderių sudaro **37,5 mln. mln. €**.

Kaip rodo viešai LPT skelbiama nuotolinių lošimų lyderės „TopSport“ finansinė ataskaita, 2021 metais bendrovė iš viso gavo 57,1 mln. € pajamų, kurių didžiąją dalį sudarė nuotolinių lošimų pajamos, o pelnas sudarė 32,8 mln. €, t.y. 57,6% (tuo pat metu, palyginimui – azartinių lošimų mokesčio suma už 2021 metus tesudarė 17,4 mln. €, o už 2022 metų I pusmetį 13,1 mln. €). Bendrą pelningumo rodiklį mažino tai, kad bendrovė vykdo ir antžeminių lošimų organizavimo veiklą, todėl tikėtina, kad realus nuotolinių lošimų pelningumas bendrovės atveju sudaro **60-65%**. Palyginimui, nuotolineje erdvėje veiklos neišplėtojusios bendrovės „Unigames“ 2021 metų atitinkami rezultatai yra 4,9 mln. € pajamų ir 0,7 mln. € pelnas, t.y. **14,0%** pelningumas. Kardinaliai skirtingus rezultatus fiksuojančių skirtingos

lošimo paslaugų rinkose segmentuose veikiančių organizatorių apmokestinimas yra vienodas, todėl mokestinė našta yra per didelė mažesniems rinkos dalyviams, kurių pagrindinė pajamų dalis iš antžeminės veiklos, ir per maža rinkoje dominuojantiems 2-3 dalyviams. Todėl šie turi didžiulį viršpelinį, kurį valstybė jiems tiesiog dovanoja.

Lyginant NLŽVA narių finansinius duomenis ir analizuojant tikėtiną perteklinio pelno centrų formavimąsi nuotolinių lošimų ir loterijų rinkoje, darytina išvada, jog dėl ydingo ir turinčio nusikalstamos veiklos požymių lošimų ir loterijų rinkos reguliavimo pasekmių, trys nuotolinius lošimus ir dvi loterijas organizuojančios bendrovės yra užvaldžiusios rinką, dėl to yra pagrindinės suminio pajamų ir perteklinio pelno gavėjos.

Kitaip tariant, perteklinis lošimų ir loterijų organizavimo pelnas, kuriuo disponuoja šios bendrovės, atsiranda dėl to, jog nėra atsižvelgta į atskirų lošimų ir loterijų rūšių veiklos ypatumus ir ekonominius rodiklius, o jų pajamos, priklausomai nuo gaunamų pajamų dydžio, nėra apmokestinamos specialiu aukštesniu (progresiniu) tarifu. O būtent toks apmokestinimo principas turi būti taikomas reguliuojamos ir kontroliuojamos ekonominės veiklos (būtent tokia yra lošimų ir loterijų veikla) atveju. Perteklinis pelnas turi būti sugrąžinamas į valstybės biudžetą per atidų lošimų ir loterijų organizatorių kaštų (išlaidų) tikrinimą ir pajamų apmokestinimą specialiu padidintu tarifu.

Dėl tokio tarifo netaikymo Lietuvos valstybės biudžetas metai iš metų patiria milijoninius praradimus. Pavyzdžiui, vien 2021 ir 2022 metais biudžetas atitinkamai negaus apie 26 mln. eurų, kartais išaugus (lyginant su metais iki pandemijos) nuotolinių paslaugų vartojimui. Už tai atsakingi situaciją rinkoje analizuojantys ir valstybės politikos pasiūlymus formuojantys vidurinės grandies valstybės tarnautojai.

Pažymėtina, jog kriminalinė situacija šioje rinkos dalyje vystėsi nuo pat 2010-2011 metų, kai Lietuvoje faktiškai buvo pradėtos teikti (pagal teismų neteisėtais pripažintus reglamentus) nuotolinių lažybų paslaugos. Anuomet su politikų ir jų paskirtų biurokratų pagalba neteisėtomis ir neskaidriomis priemonėmis užvaldyta nuotolinių lošimų rinka dominuojantiems lyderiams šiandien leidžia milžiniško viršpelnio lėšomis tiesiogiai ar netiesiogiai daryti įtaką (galimai korumpuoti) sprendimų priėmėjus, visuomenės informavimo priemones, taikyti paslaugų dempingą taip išstumiant kitus rinkos dalyvius. Politikų veikimu suformuota aiškiai ydinga, valstybei nenaudinga situacija šioje rinkoje reikalauja atsakymo, kaip ją ruošiamasi keisti ir normalizuoti.

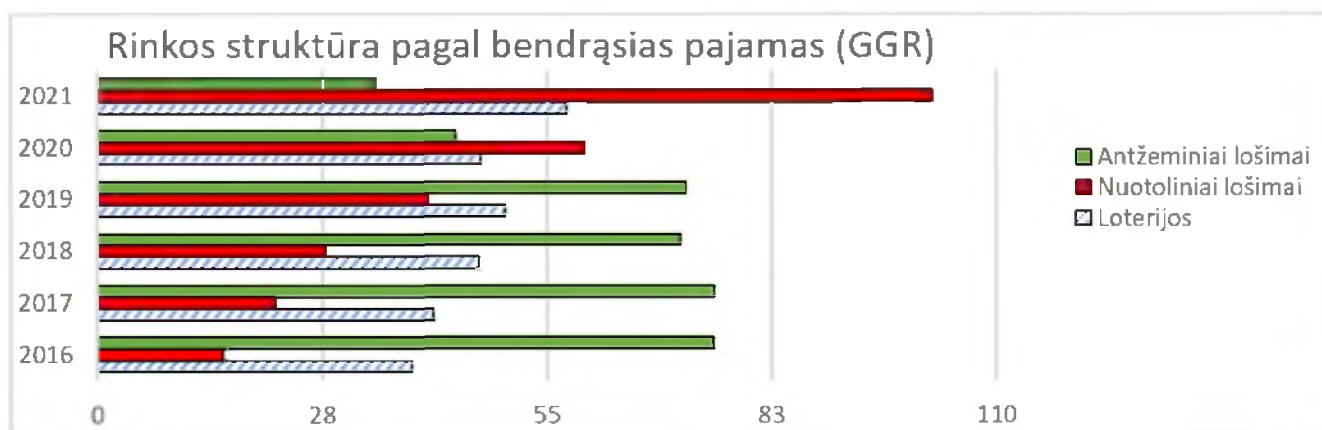
***NB!** Šie vertinimai remiasi daliniais viešai skelbiamais duomenimis iš lošimų organizatorių finansinių ataskaitų. Parlamentinio tyrimo metu gauti detalūs duomenys (juos pilna apimtimi turi tiek Finansų ministerija, tiek Lošimų priežiūros tarnyba), leistų patikslinti kasmet patiriamos žalos dydį.*

Priedas Nr.5

Nuotolinių lošimų rinkos dalies augimas 2016-2022 metais (pagal bendrąsias pajamas, GGR)

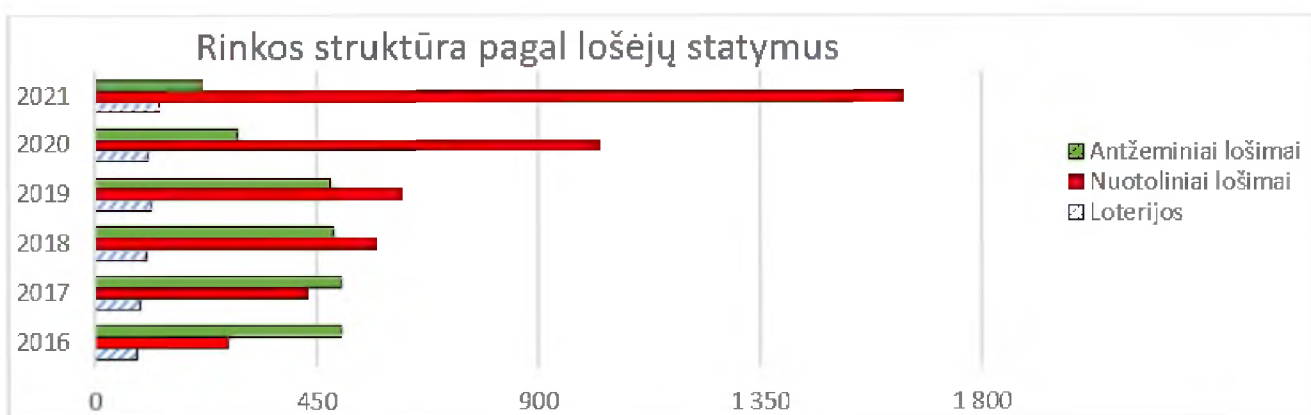
	Antžeminiai lošimai, GGR mln. €	Nuotoliniai lošimai, GGR mln. €	Loterijos (nuotolinės ir antžeminės neišskirtos), GGR mln. €
2022 (I pusr.)	34,4	54,9	26,8
2021	34,0	102,2	57,4
2020	43,9	59,6	46,9
2019	72,1	40,5	49,9
2018	71,4	28,0	46,8
2017	75,6	21,8	41,1
2016	75,4	15,4	38,5

Nuotolinių lošimų rinkos paslaugų (vartojimo) augimas 2016-2022 metais (**pagal statytas sumas**)

	Antžeminiai lošimai, statymų suma mln. €	Nuotoliniai lošimai, statymų suma mln. €	Loterijos (nuotolinės ir antžeminės neišskirtos), statymų suma mln. €
2022 (I pusm.)	214,9	746,8	65,2
2021	218,5	1639,8	129,1
2020	288,6	1023,3	106,3
2019	477,2	622,8	113,9
2018	484,4	570,4	105,1
2017	499,7	430,7	91,7
2016	500,4	270,0	83,4

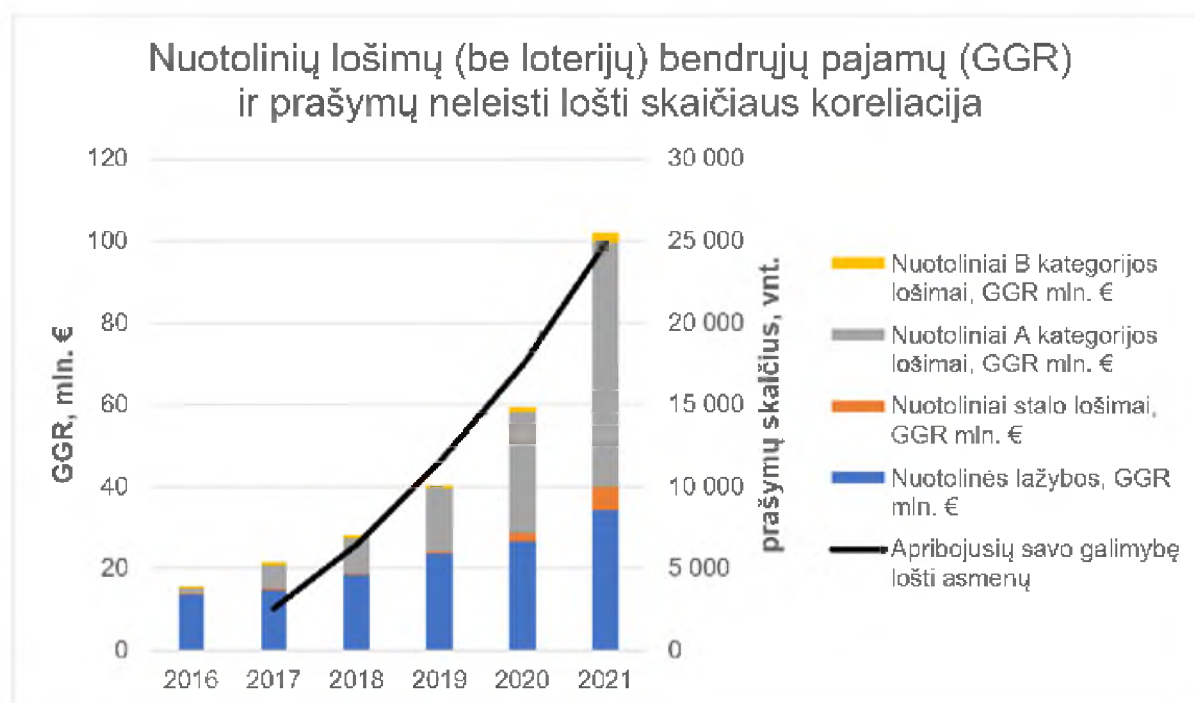

Priedas Nr.6

Prašymų neleisti lošti skaičiaus ir nuotolinių lošimų GGR augimo koreliacija 2016-2022 m. ir Higienos instituto duomenys už 2015-2021 metus.

	Nuotolinės lažybos, GGR mln. €	Nuotoliniai stalo lošimai, GGR mln. €	Nuotoliniai A kategorijos lošimai, GGR mln. €	Nuotoliniai B kategorijos lošimai, GGR mln. €	Apribojusių savo galimybę lošti asmenų prašymų skaičius
2016	13,8	0,3	1,2	0,2	-
2017	14,9	0,3	5,9	0,7	2 580
2018	18,3	0,4	8,8	0,6	6 453
2019	23,9	0,4	15,3	0,8	11 532
2020	26,5	1,9	29,9	1,2	17 348
2021	34,3	5,8	59,6	2,4	24 833
2022 (I pusm.)	16,9	3,5	33,1	1,4	30 169

Duomenų šaltinis: Lošimų priežiūros tarnyba, Lošimų rinkos Lietuvos apžvalga „Žalioji knyga 2021“.

Higienos institutas kaupia oficialią Valstybinių ligonių kasų informaciją apie valstybės lėšomis finansuotą asmenų gydymą nuo probleminio lošimo priklausomybės.

Metai	Valstybės lėšomis gydytų asmenų skaičius
2015	64
2016	70
2017	69
2018	65
2019	76
2020	83
2021	68

Priedas Nr.7

2010-2011 ir vėlesniais metais prasidėjusio faktiškai neteisėto nuotolinių lažybų ir nuotolinių loterijų organizavimo pagrindiniai įvykiai:

Nuotolinių lažybų įvykiai:

1. 2010-2011 metų trys VLPK nutarimai dėl reglamentų pakeitimo tvirtinimo TopSport, TonyBet ir Orakului, kuriais leista statymus priimti internetu:
 - a. 2010-06-10 nutarimas Nr. N-157 (dėl „Top Sport“ reglamento);
 - b. 2011-02-15 nutarimas Nr. N-33 (dėl „Baltic Bet“ reglamento);
 - c. 2011-05-19 nutarimas Nr. N-106 (dėl „Orakulo“ reglamento);
2. 2011 metais Generalinė prokuratūra, gindama viešąjį interesą, kreipėsi į teismą dėl šių įsakymų pripažinimo neteisėtais.
3. 2013-05-02 Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas priėmė nutartį administracinėje byloje Nr. A-143-656-13, kurioje konstatavo, kad VLPK negalėjo tvirtinti tokių reglamentų, kuriuose būtų nuostatų, kurios neįtvirtintos įstatymuose ar kituose teisės aktuose administracinėje byloje (t.y. lošimų organizavimas internetu).
4. 2013-09-17 Seimo narių grupė kreipėsi į LR Konstitucinį teismą su prašymu ištirti Azartinių lošimų įstatymo atitikimą LR Konstitucijai. Pagal tuo metu galiojanti įstatymą Lietuvos lošimo bendrovės negali organizuoti lažybų internetu.
5. 2015-05-21 priimti Azartinių lošimų įstatymo pakeitimai, kuriais nuo 2016-01-01 leista lošimus organizuoti nuotoliniu būdu.
6. 2016-01-01 įsigalioję įstatymo pakeitimai legalizavo nuotolinių lošimų organizavimą, tačiau niekaip nebuvo išspęstas neteisėtai 2010-2015 metais veikusių nuotolinių lažybų organizatorių veiklos sustabdymo/tęstinumo klausimas. Juo labiau, kad 2016 metais nuotolinių lošimų organizavimo techniniai reikalavimai buvo patvirtinti tik metams įsibėgėjus.
7. 2016-01-05 LR Konstitucinis teismas nutraukė bylą, nes nuo 2016 metų sausio įsigaliojo įstatymo pakeitimai, nebeliko nuostatų, ribojančių galimybę įmonėms organizuoti lažybas internetu.

Analogiški įvykiai nuotolinių loterijų atveju:

1. LPT direktorius 2016-04-07 ir 2016-06-02 įsakymais priskyrė didžiausias loterijas momentinės internetinio ryšio loterijos rūšiai.
2. 2016 metais Generalinė prokuratūra, gindama viešąjį interesą, kreipėsi į teismą dėl šių įsakymų pripažinimo neteisėtais.
3. 2017-06-07 Vilniaus apygardos administracinis teismas Generalinės prokuratūros prašymą patenkino ir panaikino Lošimų priežiūros tarnybos direktoriaus įsakymus. Šį sprendimą apskundus 2019-03-13 Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas priėmė nutartį administracinėje byloje Nr. A-380-442/2019, kurioje priėjo išvadą, kad LPT direktoriaus 2016-04-07 įsakymais Nr. DI-167, Nr. DI-168, Nr. DI-169, Nr. DI-170, Nr. DI-171, Nr. DI-173 ir 2016-06-02 įsakymais Nr. DI-320, Nr. DI-321, Nr. DI-322, Nr. DI-323 nepagrįstai buvo suderintos internetinių loterijų taisyklės.
4. Seimas 2019-12-03 priėmė FM ir LPT parengtą naujos redakcijos Loterijų įstatymą, kuriuo legalizavo nuotolines loterijas.

Priedas Nr.8

LPT atliktų padėties lošimų ir loterijų rinkoje tyrimų palyginimas

Lošimų priežiūros tarnyba savo interneto svetainėje yra paskelbusi 6 visuomenės nuomonių apklausų rezultatų santraukas. Jų imties ribotumas (~1000 respondentų) lemia itin didelę paklaidą (skirtingais atvejais net 3-4%), nes analizuojami visuomenėje menkai paplitę reiškiniai. Be to, 2020-2021 metais apklausos darytos nuotoliniu būdu, kas dar sumažino galimybę užtikrinti duomenų patikimumą.

Net paprastas palyginimas atskleidžia tokių nenuoseklių ir neišsamių tyrimų prieštarumą – lošiančių asmenų skaičius 1-3 metų laikotarpiu svyruoja nuo 7 iki 53 procentų.

Jokių kitokių lošimų paplitimo tyrimų LPT neskelbia, nes nėra atlikusi.

Taip pat nėra atlikta ir neskelbiama jokių lošimų ir loterijų ekonomikos studijų, kurios galėtų ir turėtų būti reguliavimo politikos sprendimų pagrindu.

Metai	Tyrimo dalykas	Pagrindinė išvada	Trūkumai
2021-11-15_27	Azartiniai lošimai ir loterija	Lošia 10%	Imties ribotumas (N=1000) lemia didelę paklaidą
2020-10-09_18	Azartiniai lošimai ir loterija	Lošia 12%	Imties ribotumas (N=1001) lemia didelę paklaidą
2019-09-06_14	Azartiniai lošimai ir loterija	Lošia 10%	Imties ribotumas (N=1001) lemia didelę paklaidą
2017-01-27_02-05	Tyrimas azartinių lošimų ir loterijų tema	Lošia 13%	Imties ribotumas (N=1021) lemia didelę paklaidą
2014 m. liepos mėn.	Tikslinės grupės lošimo įpročių tyrimas	Lošia 53%	Imties ribotumas (N=1003) lemia didelę paklaidą
2013-12-06_15	Lietuvos gyventojų apklausa azartinių lošimų tema	Lošia 7%	Imties ribotumas (N=1002) lemia didelę paklaidą
n/d	Europos valstybės atliktų tyrimų azartinių lošimų paplitimo tema apžvalga	Problemų dėl lošimo mastas aštuoniose valstybėse narėse, kurios atliko	

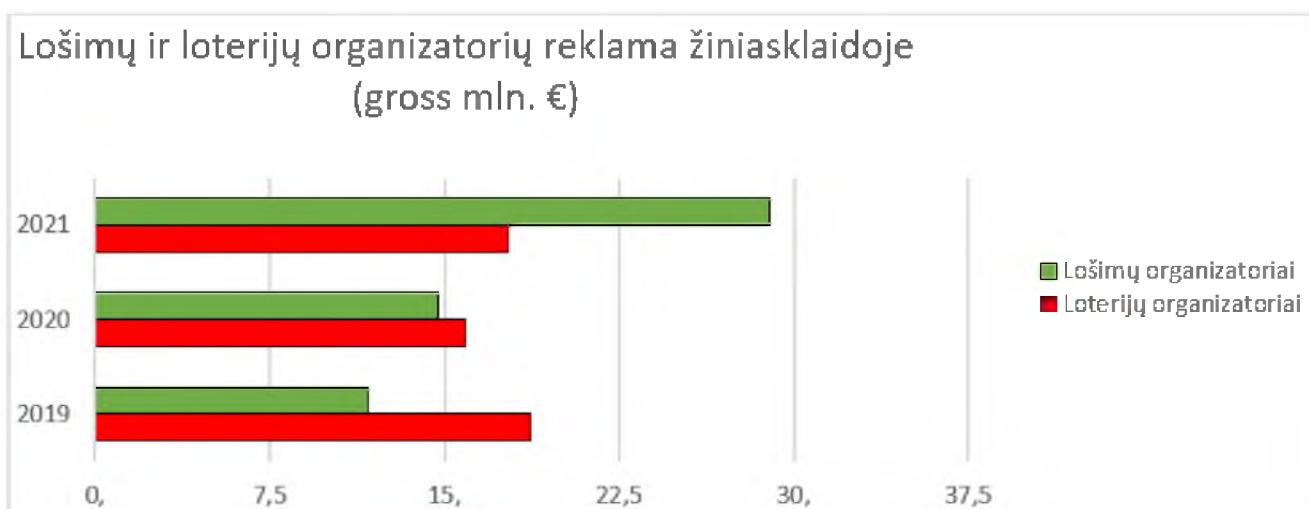

Priedas Nr.9

Lietuvos reklamos stebėsenos duomenys už 2019-2021 metus

Metai	Lošimų organizatorių asignavimai reklamai (gross mln. €)	Loterijų organizatorių asignavimai reklamai (gross mln. €)	Bendra asignavimų reklamai suma (gross mln. €)
2021	29,00	17,73	46,73
2020	14,74	15,88	30,62
2019	11,72	18,71	30,43

Duomenų šaltinis: Kantar, AdexSpot 2019-2021.

Bendra reklamos išlaidų (brutto) suma, kurią Lietuvos žiniasklaidai skyrė lošimų ir loterijų organizatoriai, per 2019-2021 metus siekia 107,8 mln. eurų. Didžioji šios išlaidų sumos dalis tenka nuotolinių lošimų ir loterijų sektoriuose dominuojančioms bendrovėms.

Pagrindiniai lošimų ir loterijų reklamos pajamų gavėjai 2021 metais (brutto, mln. eurų):

	Žiniasklaidos priemonė	Lošimų reklama	Loterijų reklama	Viso
TV	LNK	9,63	6,26	15,89
	TV3	8,61	6,54	15,15
	LRytas TV	0,31	0,59	0,9
Internetas	Delfi.lt	1,92	1,1	3,02
	tv3.lt	0,73	1,9	2,63
	15min.lt	1,58	0,42	2
	lrytas.lt	0,84	0,02	0,86
	VISO:	23,62	16,83	40,45